

Indrukken uit Kiev

Op zaterdagmorgen 28 april vertrok een gezelschap van 22 geïnteresseerden onder leiding van Johan Raven naar Kiev. Op weg van het vliegveld Borispil naar hotel Rus viel dadelijk op dat er nog veel Russische auto's reden, dat er veel auto's met pech langs de kant van de weg stonden en dat er aan de rand van Kiev veel mensen – jong en oud – stonden te liften.

Kiev is een mooie stad, het Parijs van Oost-Europa, met brede straten omzoomd met kastanjabomen, die net in bloei stonden toen wij er waren. De mensen in Kiev zijn trots op hun stad met de kastanjabomen. Langs de hoofdstraten zijn brede trottoirs met veel banken. Het was 's avonds druk in de hoofdstraat Khreschatyk: er werd geflaneerd, gezeten en bier gedronken. Er staan veel beelden onder andere van de geliefde dichter Shevchenko en nog één beeld van Lenin uit 1938 dat om zijn artistieke waarde en omdat de geschiedenis niet is te ontkennen, is blijven staan.

Op straat is de tegenstelling arm en rijk goed zichtbaar. Enerzijds rijden er vele dure geblindeerde auto's, anderzijds staan op de treden van de voetgangersondoorgangen overal vrouwen – jong en oud – hun koopwaar aan te prijzen. Die bestaat uit enkele t-shirts, pantys, een emmertje tomaten, een paar bosjes selderij of pakjes sigaretten. De handel past in een plastic zak. Anderen hebben niets om te verkopen en houden hun hand op of ze proberen met hun stem geld te verdienen zoals een vrouw van middelbare leeftijd die op een hoek in de onderdoorgang liederen uit opera's stond te zingen.

Kiev bestaat uit twee delen: de oude stad op de westoever van de Dnjepr en een nieuw gedeelte aan de oostkant. Hier staan voornamelijk hoge flats met twee- en driekamerwoningen. De wegen tussen de flats zijn slecht of niet geasfalteerd. De open plekken tussen de flats zijn kale gras- of zandvlakten zoals bij ons in wijken die in aanbouw zijn.

We zijn in zo'n flat op bezoek geweest bij een collega; haar man werkte op een bank. We werden ons ervan bewust hoe rijk wij allemaal hier leven. In de oude stad is men druk bezig gebouwen te restaureren. Soms blijven alleen de gevels staan en wordt daarachter nieuwbouw gepleegd.

Vele kerken zijn sinds de onafhankelijkheid van Oekraïne gerestaureerd. De gouden koepels steken af tegen de blauwe lucht. Enkele kerken zijn in de Sowjettijd museum geworden en zijn hierdoor goed bewaard gebleven zoals de Sofiakathe-

draal. Andere kerken worden weer gebruikt door de Oekraïense en Russische orthodoxe kerk. De kerken met hun vele ikonen uit allerlei perioden worden druk bezocht.

Het Pecherk Lavra met zijn vele gouden koepels en het grottenklooster was al op toeristen ingesteld, maar op koffie voor 22 mensen tegelijk was men nog niet berekend. De Andreaskathedraal was pas een week open. Deze ligt op een heuvel hoog boven de straat. De straten eromheen staan vol met souvenirstalletjes en kraampjes met schilderijen. Dit gedeelte wil men wel vergelijken met de Sacre Coeur en Montmartre in Parijs.

Ook hebben we een bezoek gebracht aan school 57. In de hal hingen grote foto's van leerlingen die op een of andere manier uitblonken, een variatie op de leiders van de Komsomol en de pioniers van destijds. Op deze school krijgen de leerlin-

gen vanaf de eerste klas Engels en vanaf 12 jaar ook Duits. We waren getuige van een geschiedenisles van een examenklas vergelijkbaar met 6-vwo. De les ging over de staatsinrichting van Oekraïne.

Geschiedenis wordt in het Oekraïens gegeven, maar voor ons werd er in de les Engels gesproken. De docente bij wie we ook thuis waren geweest stelde de vragen en de leerlingen gaven een zeer lang antwoord dat hij of zij meestal voorlas. Ze hadden grote stukken uit hun staatsinrichtingboek in het Engels vertaald, bleek later. Pogingen om met de leerlingen in gesprek te komen of om ze de gelegenheid te geven ons vragen te stellen werden door de directrice afgewezen. Kennelijk paste dit niet in haar plannen.

We bezochten het monument Babi Yar, waar in 1941 veel joden zijn vermoord. De getallen lopen uiteen van 30.000 tot 300.000. Het monument en het museum ter herinnering aan de Grote Vaderlandse Oorlog waren indrukwekkend. Een brede, lange trap leidde door een gang met immense beeldhouwwerken naar het museum. Vooral indrukwekkend was de

Een van de kerken met gouden koepels in het Pechersk Lavra complex.

laatste zaal, waar een lange 'gedekte' tafel stond met aan de ene kant militaire etensbakjes en mokken en aan de andere kant kristallen glazen. Op de tafel lagen de berichten waarop vermeld stond dat een persoon was gesneuveld of vermist. Boven de glazen en de mokken waren aan het plafond respectievelijk witte en donkere doeken gehangen in de vorm van kraanvogels, een verwijzing naar het dodenmaal op de negende en veertigste dag na de begrafenis.

In het Staats Historisch Archief werden we rondgeleid door de directrice. Ze liet ons zien hoe de documenten van de Ochrana werden bewaard en toonde ons enkele bijzondere stukken.

In het Tsjernobilmuseum werden we geconfronteerd met de harde feiten: geen informatie van de overheid over het gevaar en de gevolgen die de helpers van de eerste weken hebben ondervonden.

Op 1 mei vond er een parade van de communisten plaats; waarschijnlijk een lauwtrefsel van die in de Sowjetperiode, maar vergeleken met St. Petersburg drie jaar geleden waren in Kiev meer mensen op de been. Een Oekraïense toeschouwer: *"Das sind dumme menschen, Sie denken nicht."*

Eén dag hebben we buiten Kiev doorgebracht. We bezochten enkele kerken in Cernigev, een stad ten noorden van Kiev. Daarna ging de tocht langs uitgestrekte velden, verlaten kolchozen en kleine dorpjes naar een dorp waar we werden ontvangen door een ouder boerenechtspaar en hun zoon.

Er was een waterput op het erf en achter in de tuin stond een splinternieuw hokje met een houten hurktoilet, dat vermoedelijk vanwege onze komst was vernieuwd. We werden onthaald op zelfgemaakte berensap, wijn, wodka, spek, gevulde blini's, brood en honing.

Op de terugweg zagen we veel mensen met tuingereedschap langs de eindeloze weg lopen. Ze hadden aardappelen gepoot op hun stukje grond en de bus ging slechts twee maal per dag. Het was een bijzondere middag.

Wat cultuur betreft zit je in Kiev goed. We hebben de opera Tosca, het ballet Romeo en Julia en een folklorefestival dat tien jaar bestond, bezocht. Het festival was een wervelende show van muziek en dans – folklore en modern. Hier proefde je iets van de ziel van Oekraïne. We hebben genoten van dit prachtige schouwspel.

Dankzij onze duitssprekende gids Svetlana heeft de reis voor velen een meerwaarde gekregen. Ze heeft ons veel verteld over het leven in Oekraïne voor en na de onafhankelijkheid.

Een reis om niet te vergeten.

Klaas en Tiny Ypma

Fontys Lerarenopleiding Tilburg

Studiedag 2001 over CE-onderwerp Sovjet Unie

De praktische studiedag waarvan u veel meeneemt!

Plaats: Mollergebouw Tilburg
Tijd: Vrijdag 23 november 2001 10u00-16u00

Programma

- De stofomschrijving: uitleg en commentaar
- 'Stalinisme, hoe kun je dat uitleggen?'; lezing
- Fontysrapport 2001: presentatie van de analyse van de CE-katernen
- Veel stof in weinig tijd: oplossingen voor het probleem van het beperkte aantal contact- en studielasturen
- 'Pavlik Morozov, de jongen die zijn ouders aangaf'; presentatie van film met leerlingenoordrachten

Deelnemers ontvangen:

- Fontysrapport 2001
- Praktische opdracht 'Pavlik Morozov': leerlingenmateriaal en film
- Suggesties voor een doelmatige voorbereiding op het CE
- Nascholingscertificaat

Doorlopend in de wandelgangen zijn uitgevers met materiaal aanwezig.

Kosten: f250,- (inclusief lunch, cursusmateriaal en nascholingscertificaat)

Aanmeldingsformulieren kunt u aanvragen bij:

Fontys Lerarenopleiding Tilburg,
Secretariaat mens- & maatschappijvakken,
Postbus 90900, 5000 GA Tilburg,
e-mail A.vanSuijlekom@fontys.nl,
tel. 08778-73976.

Voor inhoudelijke en organisatorische informatie kunt u contact opnemen met

Tom van der Geugten, p/a FLOT,
postbus 90900, 5000 GA Tilburg,
tel. 08778-74075.
e-mail T.vanderGeugten@fontys.nl